

Museu Picasso, Barcelona

Bernardo Laniado-Romero

Origins of the Museum

The Museu Picasso was conceived and founded by Jaume Sabartés, Pablo Picasso's friend and secretary, with the support of a number of civic minded Barcelonans. Barcelona City Council and Sabartés, with the artist's acquiescence, made it possible for Barcelona to have a museum dedicated to his work.

Barcelona City Council approved the creation of the Museum in the summer of 1960, the first donation by Jaume Sabartés was made in 1962, and the Museum opened to the public on 9 March 1963 in Palau Berenguer d'Aguilar, at Carrer Montcada 15.

The history of the museum is the tale of a man's wish to return to the city that saw him become an artist; of his loyal friend who, in some way, wanted to make this wish come true. It is the history of the renewal of a then downtrodden historic neighbourhood; it is the story of a vision for a future in which Picasso lives perennially in Barcelona, in the very same place where he grew up.

Management

The Museu Picasso has been a municipal institution from its opening until 2013, when Barcelona City Council created a not-for-profit public-sector foundation of general interest. The Fundació Museu Picasso de Barcelona undertook the management of the Museum on 1 January 2014. Most of the Museum's revenue is self-generated, 91.33% of the Foundation's very restricted budget

for 2015. The City Council's contribution for 2015 is 750,000 euros.

History of the collection

The Museu Picasso's collection has a number of particular characteristics, making the Museum a unique institution with a personality of its own. These were bestowed on the museum by Picasso himself; he gave the Museum its personality by selecting the works very carefully. He prioritised those works that had close links with Barcelona and with the Spanish pictorial tradition. At the time of the Museum's

founding, Sabartés donated a large part of his own collection. The collection has developed and grown organically subject to the wishes and generosity of our benefactors, however, it has grown as well with a small but significant number of timely acquisitions.

Far from representing Picasso's prolonged career in full, the collection focuses on three main areas. The first covers

the works of his youth, as the Museum holds the largest collection worldwide of extant works from Picasso's early life and student years. These pieces allow us to study Picasso's early output from his childhood in Malaga and Corunna to his contact with the avant-garde in Paris, taking in the fruitful years he spent in Barcelona and his stays in Madrid and Horta de Sant Joan. The Museum has a select group of paintings from his Blue Period, when Picasso divided his time between Paris and Barcelona, and a large number of drawings, all of which help one to un-

A photo of Pablo Picasso / Una foto de Pablo Picasso. (© David Douglas Duncan 2015, © Successió Pablo Picasso, VEGAP, Madrid 2015)

derstand his working method at this time. Maintaining the link with Barcelona, Picasso included in his donation twenty-two works from his Cubist period and his return to Classical painting, produced when he visited the city in 1917. The nineteen sketch books, almost 15% of the total known, are another of our salient points.

The second distinctive part of the collection is the Las Meninas series from 1957, the only complete series of works held in a single institution. And the third section is the exceptionally rich collection of prints, which allows us to study almost all the stylistic variations in the development of his work.

The collection contains over 4,200 works by Pablo Picasso, including paintings, drawings, sculpture, ceramics and prints; well over half donated by the artist himself.

Acquisitions

Because of the nature of the collection, its development is focused on starting from its strengths, continuing to emphasise the importance for the Museum of works that reflect its origins and illustrate the artist's relationship with Barcelona. Priority is also given to the acquisition of documents that improve the Museum's collection. With that aim, work is on-going to purchase, and to seek donations and deposits of a series of collections of documentary material.

Conservation

The conservation of Picasso's work remains a fertile field for research work. The Museum is working to facilitate a better understanding of the technical aspects of the artist's work. Despite the advances made in the last decade, our lack of knowledge of many technical aspects of Picasso's creative process means that there is great scope for development in this area.

To this end we are promoting an exchange between professionals by organising seminars for specialists in different areas of conservation, with special emphasis on the periods covered by our collection, and working to encourage research into conservation and its subsequent publication. The work of the Department of Restoration and Preventive Conservation is not limited to questions of restoration. Research is of prime importance at the Mu-

seu; we have a five-year programme through which a number of works from the Blue Period and the Las Meninas series will be studied in depth.

Our responsibility in the conservation of our artistic heritage is not limited to Picasso's works. We are also responsible for the care of an important series of mediaeval and renaissance buildings. The conservation programme for our architectural heritage began with the restoration of the Neoclassical Hall and continued with the cleaning of a number of painted ceilings dating from the thirteenth, eighteenth and nineteenth centuries. It also includes a plan for the future cleaning and conservation of the façades of the buildings located in Carrer Montcada.

Publications

One of our main tasks over the next few years will be to update the catalogue of the collection. The only existing catalogue, for paintings and drawings only, dates from 1984. *The Collection of the Museu Picasso*. Ceramics has now been published, and we are completing production of the catalogue of painting and sculpture. Listing 306 works, it will be presented in the spring of 2016. Work is also in progress on the *Catalogue raisonné* of prints (the first, with over 2,500 works), which constitute an important part of our collection and, lastly, a catalogue of drawings. As well as focusing on the

The Museu Picasso and the elderly / El Museu Picasso i la gent gran. (Museu Picasso, Barcelona)

The Museu Picasso and the university education / El Museu Picasso i la formació universitària. (Museu Picasso, Barcelona)

permanent collection, the publications programme also includes catalogues for the year's main exhibitions, whether these are conventional or online catalogues. A new collection of anthologies devoted to studies of Picasso has also been launched: the first volume is dedicated to the writings of Jaume Sabartés and the second to those of Brigitte Baer. Another collection due to appear shortly will be aimed at younger readers.

Exhibitions

The temporary exhibitions programme includes various types that examine Picasso's work in greater depth and help to disseminate it. There are three main themes:

- New contributions to the study of Picasso's work and our understanding of it, an area in which there is still a great deal of work to be done;
- Picasso and his contemporaries: new approaches;
- Picasso and our contemporaries.

The Museum's work cannot focus exclusively on exhibitions; our main efforts are directed towards the Collection. Thus, the programme is designed to include one major exhibition each year and during the rest of the year stage presentations in the form of exhibitions that highlight the depth of the collection and the research that is being carried out.

Educational activities

The scope of our educational work is wide and focuses on the needs of both specialists and the general public. It is based on the following aims.

- We explore Picasso's work in depth via an open, crea-

tive approach, using Visual Thinking Strategies (VTS), a proven teaching methodology that facilitates the development of critical thought and stimulates independent learning for participants, so that they can look at a work of art and think about what they see.

- We offer a direct educational experience which is full of vitality and provides stimulating interactive activities, with content suitable for the changing needs of participants and their ways of communicating. A key element in the programme's success is that the participants share their thoughts inspired by what they see, guided by the Museum's educational staff. This type of activity is offered by specially trained educators with excellent communication skills who are flexible, approachable, and able to adapt to audiences of different types and ages.

We include in our programme a wide range of projects aimed at all types of audience, including programmes for primary and secondary pupils, undergraduate and postgraduate students; for professionals, associations and centres for adults and for families. We are keen to encourage participation by and interaction between adults and children in our activities. Big Draw is a highlight in our activities for families, the neigh-

bourhood wide festivity attracts a city wide audience of more than ten thousand where all celebrate the wonders of drawing, it takes place each October. Our work with families is carried out throughout the year, however, our

Plaiyng Picasso / Musicant Picasso. (Museu Picasso, Barcelona. Photo / Foto Jordi Mota)

Big Draw: collective-collage workshop / Big Draw: taller typo collage square. (Museu Picasso, Barcelona)

Saturday workshops is such example. We have as well special activities designed for senior citizens; the successful Memory Project for the Elderly is a case in point. To keep close-knit relations with those closer to us, we offer a number of specially designed projects for various neighbourhood social groups. Furthermore, we are preparing programmes for people with special needs, and will offer programmes in sign language, others for those who are visually impaired, and programmes for people with varied special needs.

Our programmes include interactive guided tours and workshops for children, young people and adults; in 2014 we worked with over 22,000 students. We pay special attention to our adult participants by organizing talks and lectures. Each year we programmed in honour of Jaume Sabartés, our founder, a Master Lecture, this year's speaker, was Yve-Alain Bois who disserted on Picasso and abstraction. Particularly important are the symposiums and courses we offer, this year we organised a second seminar designed for conservators, dedicated to five special case studies of the Blue period. We are

working with universities on resolving the lack of courses offered on Picasso at university level. A new intensive and innovative programme of practical training for university students and young professionals has been introduced in spring 2015. These are only a sample of the programmes that we organize to bring Picasso, art and culture in general closer to our neighbours and public in general.

Plan for the future

We cannot imagine our future without a dynamic presence on the internet. We plan to transform our online presence from a website providing information to a centre of knowledge about and for the dissemination of Picasso's work on the internet. We are working on a future online Picasso Reference Centre, which will enable users all over the world to access hitherto unavailable specialised information about the artist.

Bernardo Laniado-Romero, *Director Picasso Museum.*

Museu Picasso, Barcelona

Bernardo Laniado-Romero

Constitució i fundació del museu

El Museu Picasso és el signe més evident del vincle entre Pablo Picasso i la ciutat de Barcelona. La creació del Museu va ser el resultat de la suma d'un conjunt de voluntats i dels pactes establerts entre Jaume Sabartés, amic i secretari del artista, i l'Ajuntament de Barcelona, sota la supervisió del mateix Pablo Picasso, amb l'objectiu de dotar Barcelona d'una institució que mostrés al públic, de manera monogràfica, obra del artista.

L'Ajuntament de Barcelona va acordar la creació del Museu l'estiu del 1960. La primera de les donacions de Jaume Sabartés es va realitzar el 1962, cosa que va permetre obrir el Museu al públic el 9 de març de 1963 a la seu de Montcada 15, al Palau Berenguer d'Aguilar.

Gestió

El Museu va tenir, d'ençà de la seva obertura una organització administrativa de dependència municipal fins el 2013. En aquesta data, l'Ajuntament de Barcelona va crear una fundació del sector públic, d'interès general, sense ànim de lucre i de durada indefinida. La Fundació Museu Picasso de Barcelona va iniciar la seva activitat com organisme gestor del Museu Picasso el primer de gener de 2014.

Finançament

El pressupost d'ingressos està basat en ingressos corrents, ingressos patrimonials i en les aportacions o transferències corrents de l'Ajuntament de Barcelona a la Fundació.

Els ingressos corrents fan referència als serveis i activitats ordinàries realitzades al propi museu, com la venda d'entrades per a la visita a la col·lecció i a exposicions temporals del moment, la venda d'articles, els serveis d'audioguies per al visitant individual i radioguies per als grups, les activitats culturals i el servei educatiu. També cal destacar en aquest apartat d'ingressos les visites al museu a porta tancada i de forma exclusiva. Els ingressos corrents representen el 80,60% dels ingressos totals del museu.

Els ingressos patrimonials són aquells que es generen a través de la cessió d'ús d'espais, la cessió d'ús d'imatges, com el servei de reproducció i l'autorització d'ús de les fotografies relatives a les obres de la col·lecció, el cànon satisfet per la llibreria concessionària, el cànon del Cafè del Museu, i els ingressos per exposicions itinerants. Representen un 10,73% dels ingressos totals. Per tant, el 91,33% del molt restringit pressupost anual del 2015 de la Fundació és auto generat. L'Ajuntament aporta 750.000 euros aquest 2015.

Història de la col·lecció

El Museu Picasso es fonamenta en una col·lecció de característiques molt específiques que li confereix singularitat i personalitat pròpia. La col·lecció s'ha format fonamentalment mitjançant donacions i llegats, però, més recentment també amb adquisicions.

Aquesta particularitat porta implícit el fet que l'increment dels fons no s'ha realitzat de manera planificada sinó que ha estat subjecte a la voluntat i la generositat dels benefactors. En el moment de la fundació, Sabartés va donar gran part de la seva col·lecció. Picasso va triar amb molta cura les obres que donaria al Museu: les que tenien una major vinculació amb Barcelona, amb el seu aprenentatge i amb la tradició pictòrica espanyola.

Lluny de cobrir tota la prolongada carrera de Picasso, la col·lecció s'articula a partir de tres eixos principals. El primer, les obres de joventut, ja que la gran majoria de les del període de formació de l'artista són al Museu. Aquestes obres permeten estudiar els primers treballs de l'artista, des de la seva infantesa a Màlaga i La Corunya fins al contacte amb les avantguardes artístiques a París, passant pels fructífers anys a Barcelona i les estades a Madrid i Horta de Sant Joan. De l'època blava, a cavall entre París i Barcelona, el Museu conserva un selecte grup de pintures i un gran nombre de dibuixos que contribueixen a entendre el procés de gestació de les principals obres del període. Mantenint el vincle amb Barcelona, Picasso va incloure dins la seva donació 22 obres cubistes i de l'inici del retorn al classicisme, realitzades a la ciutat durant la seva visita de 1917.

La segona fita singularitzant és el conjunt de *Les Menines*, del 1957, l'única sèrie d'interpretacions que es conserva en una mateixa institució. I la darrera, però no per això la menys important, és la riquesa de la col·lecció d'obra gravada, que permet l'estudi de gairebé tots els períodes estilístics de Picasso.

La totalitat d'obres que conformen la col·lecció, pintures, dibuixos, escultures, ceràmiques, gravats i peces diverses, ascendeix a 4.355 de Pablo Picasso.

Adquisicions

A causa de les característiques inherents a la col·lecció, és pertinent treballar en pro del seu creixement partint de la seva pròpia força, reforçant les àrees més febles i donant, al mateix temps, continuïtat a la seva condició de dipositària d'obres que mostren la gènesi del Museu i la relació de l'artista amb Barcelona. Objectius generals del Programa d'Adquisicions:

- Respondre fidelment als principis establerts en la missió de la Institució;

- Establir prioritats en l'adquisició d'obra segons les necessitats de la col·lecció, la situació i la disponibilitat del mercat i la capacitat adquisitiva del Museu.

D'altra banda, es dóna prioritat a adquisicions documentals que enriqueixin l'oferta del Museu. Més important encara que el mateix edifici del Centre de Recerca, de factura recent, són els continguts que aporten substància i raó de ser a l'activitat d'investigació. Amb aquest objectiu es treballa en la compra, la donació i el dipòsit d'una sèrie de fons que enriqueiran els continguts del Museu.

Restauració

El camp de la conservació de l'obra de Picasso és encara un terreny fecund per dinamitzar. El Museu treballa per possibilitar una millor comprensió dels diversos aspectes tècnics de l'obra de l'artista. La falta de coneixement sobre molts dels elements del procés creatiu picassà des del punt de vista tècnic, malgrat els avenços assolits durant l'última dècada, converteix aquest àmbit de la conservació en una àrea susceptible d'un ric desenvolupament.

Amb aquest interès, propiciem l'intercanvi de coneixement organitzant seminaris per a especialistes dedicats a diferents temes d'interès en l'àmbit de la conservació, amb un èmfasi especial en els períodes que comprèn la col·lecció. Treballem, per tant, per impulsar la investigació i la publicació d'estudis sobre conservació, recerques que es presenten dins el context d'exposicions temporals o els seminaris abans mencionats. El treball del Departament de Restauració i Conservació Preventiva no s'acaba en els temes de restauració. La recerca és primordial dins la nostra programació, tenim un programa a cinc anys a través del qual s'estudiaran una sèrie d'obres del Període Blau i *Les Menines*.

La nostra responsabilitat en la conservació del patrimoni artístic no es limita a les obres de Picasso. Tenim un importantíssim conjunt d'edificis històrics medievals a la nostra cura. El programa de conservació del patrimoni arquitectònic es va iniciar amb la restauració del Saló Neoclàssic, continuant amb la neteja dels sostres pintats del segle XIII, XVIII i XIX, així com un pla per a la futura neteja i conservació preventiva de les façanes dels diversos palaus del carrer Montcada.

Publicacions

Una de les principals tasques dels propers anys serà la renovació del catàleg de la col·lecció. L'únic, de pintura i dibuix, data de 1984. Ja s'ha publicat *La Col·lecció del Museu Picasso. Ceràmica*. Ara es finalitza la producció del molt important catàleg de pintura i escultura amb 306 obres que es presentarà la primavera del 2016. Es treballa també en

la publicació del catàleg raonat de la obra gravada (el primer, amb més de 2500 obres), molt important dins la nostra col·lecció, i finalment el catàleg de dibuix. El programa de publicacions, a més centrar-se en la col·lecció, també inclou els catàlegs de les principals exposicions de l'any, siguin analògics o digitals. S'ha iniciat una nova col·lecció dedicada als estudis picassians: el primer volum estarà dedicat als escrits de Jaume Sabartés i el següent als de Brigitte Baer. Una altra col·lecció de propera producció s'adreçarà al nostre públic més jove.

Activitats al voltant de les exposicions

De la mateixa manera que el Museu com a conjunt, les exposicions temporals tenen com a objectiu principal contribuir activament al posicionament del Museu com un centre de solidesa científica i d'excel·lència. El Programa d'exposicions temporal inclou diverses tipologies d'exposicions que aprofundeixen en el coneixement de l'obra picassiana i la difonen. Hi ha tres tipologies:

- Noves aportacions a l'estudi i la comprensió de l'obra de Picasso, camp en el qual queda encara molta feina per fer;
- Picasso i els seus contemporanis. Noves formulacions;
- Picasso i els nostres contemporanis.

El projecte del Museu no pot estar només centrat en les exposicions per la seva pròpia naturalesa efímera. El programa d'exposicions està pensat per tenir una gran exposició anual, i la resta de l'any presentacions a la manera d'exposicions amb continguts interns que posin de relleu l'important fons artístic de la col·lecció i la recerca que es realitza sobre ella.

Activitats educatives

L'àmbit d'acció del treball educatiu és ampli, i se centra en les necessitats tant del públic general com de l'especialista. Les bases del nostre treball són:

- Explorar l'obra de Picasso d'una manera oberta, creativa i profunda, amb una metodologia pedagògica comprovada com és VTS, Estratègies de Pensament Visual, que facilita el desenvolupament del pensament crític i estimula l'aprenentatge autònom en el participant amb l'objectiu que es vegi una obra d'art i es pensi en el que es veu.
- Oferir una experiència educativa directa, plena de vitalitat i amb l'estímul d'activitats interactives, i dotada de continguts adequats a les necessitats i les formes de comunicació dels participants, compartint el que cadascun pensa i sent sobre el que veu, guiats pels educadors del Museu. Aquest tipus d'activitat necessita ser dirigida per personal format a consciència per a aquesta fei-

na, assequible, flexible per adaptar-se als diversos tipus de públics i edats, i amb una capacitat de comunicació excel·lent.

Així mateix, hem inclòs al programa projectes amb una àmplia oferta adreçada a tota mena de públics; programes per a estudiants d'educació primària, secundària, batxillerat, universitat i postgrau; per a professionals, associacions i centres d'adults; per a famílies, afavorint la participació i l'intercanvi entre adults i infants, com el Big Draw de cada octubre i els tallers dels dissabtes; a persones de la tercera edat, com el projecte de memòria per a la gent gran i diverses agrupacions socials del barri. Estem preparant programes per a persones amb necessitats especials, com els programes en la llengua de signes, per a persones amb discapacitat visual, i també per a persones amb altres necessitats especials, tant si són físiques com intel·lectuals.

Els programes es tradueixen en visites guiades interactives i tallers per a nens, joves i adults (l'any 2014 hem treballat amb més de 22.000 estudiants); cicles de conferències; conferències magistrals anuals, com la projectada cada any en honor a Jaume Sabartés que el proper 12 de març serà a càrrec de Yve-Alain Bois; simposis i cursos, com els organitzats per als restauradors o el nou curs introductor sobre Picasso en col·laboració amb la Universitat de Barcelona; un nou programa de pràctiques per a universitaris i joves professionals, que entrarà en vigor aquesta primavera de 2015; taules rodones amb professionals, com les que tenen lloc sobre l'exposició en curs cada any; cursos de formació per al docent que es realitzen al llarg de l'any, entre moltes altres activitats.

Projecte de futur

No podem concebre el nostre futur sense una presència dinamitzant a la web. Hem de metamorfosejar-nos d'una pàgina web d'informació a un centre de coneixement i difusió sobre Picasso a la xarxa. Estem treballant en el futur Centre de Referència Picassà on-line, que possibilitarà a usuaris de tot el món tenir accés a informació especialitzada sobre l'artista que fins ara no està disponible.

En definitiva el Museu Picasso es concep com un espai d'art i coneixement al servei de Picasso, de la ciutat i dels seus altres usuaris amb nivells d'excel·lència, honestat i eficiència, on l'estudi i la difusió del coneixement a nivell local i mundial, mitjançant les noves tecnologies i el respecte per les obres d'art i arquitectòniques i pel visitant determini la ruta del nostre present i futur.

Bernardo Laniado-Romero, *Director Picasso Museum.*